

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2026. május 14.

KÉMIA

**EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI HIVATAL

Az írásbeli feladatok értékelésének alapelvei

Az írásbeli dolgozatok javítása a kiadott javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Az elméleti feladatok értékelése

- A javítási-értékelési útmutatótól eltérni nem szabad.
- $\frac{1}{2}$ pontok nem adhatók, csak a javítási-értékelési útmutatóban megengedett részpontozás szerint értékelhetők a kérdések.

A számítási feladatok értékelése

- Az objektivitás mellett a **jóhiszeműséget** kell szem előtt tartani! Az értékelés során pedagógiai célzatú büntetések nem alkalmazhatók!
- Adott – hibátlan – megoldási menet mellett nem szabad pontot levonni a **nem kért** (de a javítási-értékelési útmutatóban megadott) részeredmények hiányáért. (Azok csak a részleges megoldások pontozását segítik.)
- A javítási-értékelési útmutatótól eltérő – helyes – levezetésre is maximális pontszám jár, illetve a javítási-értékelési útmutatóban megadott csomópontok szerint részpontozandó!
- **Levezetés, indoklás nélkül** megadott pusztá végeredményért **legfeljebb** a javítási-értékelési útmutató szerint arra járó 1–2 pont adható meg!
- A számítási feladatra a maximális pontszám akkor is jár, ha **elvi hibás reakcióegyenletet** tartalmaz, de az a megoldáshoz nem szükséges (és a feladat nem kérte annak felírását)!
- Több részkérdésből álló feladat megoldásánál – ha a megoldás nem vezet ellentmondásos végeredményre – akkor is megadható az adott részkérdésnek megfelelő pontszám, ha az **előzőekben kapott, hibás eredménnyel** számolt tovább a vizsgázó.
- A számítási feladat levezetésénél az érettségien **trivialitásnak** tekinthető összefüggések alkalmazása – részletes kifejtésük nélkül is – maximális pontszámmal értékelendő. Például:
  - a tömeg, az anyagmennyiség, a térfogat és a részecskeszám átszámításának kijelölése,
  - az Avogadro törvényéből következő trivialitások (sztöchiometriai arányok és térfogatarányok azonossága azonos állapotú gázoknál stb.),
  - keverési egyenlet alkalmazása stb.
- Egy-egy **számítási hibáért** legfeljebb 1–2 pont vonható le (a hibás részeredménnyel tovább számolt feladatra a többi részpont maradéktalanul jár)!
- **Kisebb elvi hiba** elkövetésekor az adott műveletért járó pontszám nem jár, de a további lépések a hibás adattal számolva pontozandók. Kisebb elvi hibának számít például:
  - a sűrűség hibás alkalmazása a térfogat és tömeg átváltásánál,
  - más, hibásan elvégzett egyszerű művelet,
  - hibásan rendezett reakcióegyenlet, amely nem eredményez **szembetűnően** irreális eredményt.

- **Súlyos elvi hiba** elkövetésekor a javítókulesban **az adott feladatrésze**re adható további pontok nem járnak, ha hibás adattal helyesen számol a vizsgázó. Súlyos elvi hibának számít például:
  - **elvileg hibás reakciók** (pl. végbe nem menő reakciók egyenlete) alapján elvégzett számítás,
  - az adatokból **becslés alapján** is **szembetűnően irreális** eredményt adó hiba (például az oldott anyagból számolt oldat tömege kisebb a benne oldott anyag tömegénél stb.).(A további, külön egységként felfogható feladatrészek megoldása természetesen itt is a korábbiakban lefektetett alapelvek szerint – a hibás eredménnyel számolva – értékelhető, feltéve, ha nem vezet ellentmondásos végeredményre.)

1. Táblázatos feladat (14 pont)

1. 1	✓
2. 1	✓
3. 1	✓
4. szürke, szilárd	✓
5. sárgászöld (zöldessárga), gáz	1 pont
6. szürke, szilárd	✓
7. fémes kötés	✓
8. diszperziós kölcsönhatás	1 pont
9. fémes kötés	✓
10. $2\text{K} + 2\text{H}_2\text{O} = 2\text{KOH} + \text{H}_2$	1 pont
11. $\text{Cl}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCl} + \text{HOCl}$ (egyenlőségjel is elfogadható)	1 pont
12. $2\text{Al} + 6\text{H}_2\text{O} = 2\text{Al(OH)}_3 + 3\text{H}_2$	1 pont
13. lúgos	✓
14. (enyhén) savas	✓
15. (Gyakorlatilag) semleges / (enyhén) lúgos	✓
16. $2\text{K} + \text{Cl}_2 = 2\text{KCl}$	1 pont
17. semleges	1 pont
18. $2\text{Al} + 3\text{Cl}_2 = 2\text{AlCl}_3$	1 pont
19. savas	1 pont

A ✓-val jelölt bármely 2 helyes válasz megadása 1 pont.

2. Esettanulmány (11 pont)

a) CO_2	1 pont
b) $2\text{NaHCO}_3 = \text{Na}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$	1 pont
c) $\text{H}_2\text{PO}_4^- + \text{HCO}_3^- \rightleftharpoons \text{HPO}_4^{2-} + \text{H}_2\text{CO}_3$	1 pont
sav ₁ bázis ₂ bázis ₁ sav ₂	1 pont
d) Lisztet, tejsavbaktériumokat (és vizet) (együtt:)	1 pont
e) Mert a benne lévő mikroorganizmusok többféle szerves savat is termelnek, amelyek megakadályozzák a káros mikroorganizmusok megtelepedését. (A szerves savak konkrét felsorolásával is elfogadható.)	1 pont
f) Keményítő	1 pont
g) $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 = 2\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH} + 2\text{CO}_2$	1 pont
h) 20,0 mmol gáz 10,0 mmol glükózból keletkezik. A $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 = 2\text{C}_3\text{H}_6\text{O}_3$ egyenlet alapján 10,0 mmol tejsav 5,00 mmol glükózból keletkezett. 1 pont $10,0 / (5,00 + 10,0) = 0,667$, azaz 66,7%-a fermentálódott etanolos erjedés során. 1 pont (Minden más helyes gondolatmenet maximális részpontszámot ér!)	

3. Egyszerű választás (8 pont)

Minden helyes válasz 1 pontot ér.

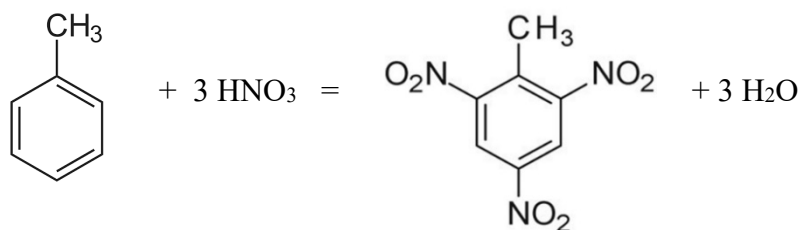
1. E
2. C
3. D
4. B
5. C
6. A
7. B
8. D

4. Elemző és számítási feladat (7 pont)

- a) Hess-tételének ismerete (illetve alkalmazása a számításban) 1 pont
 $\Delta_r H = 90,4 - 394 - (33,5 - 111) = -226,1 \text{ kJ/mol} \cong -226 \text{ kJ/mol}$ 1 pont
- b) Hess-tétele értelmében a reakcióhő a kötési energiákkal is kifejezhető: 1 pont
 $2x + 1071 - (635 + 2 \cdot 725) = -226$ 1 pont
 $x = E(\text{NO}) = 394 \text{ kJ/mol}$ 1 pont
- c) Melegítéssel: balra (visszaalakulás irányában) 1 pont
 Összenyomással: semerre (nem befolyásolja az egyensúlyt) 1 pont
 CO₂ adagolással: balra (visszaalakulás irányában) 1 pont

5. Elemző és kísérletelemző feladat (14 pont)

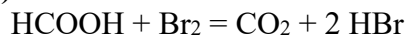
- a) A NaOH-oldatot használjuk. ✓
- $$\begin{array}{r} \text{CH}_3-(\text{CH}_2)_7-\text{CH}=\text{CH}-(\text{CH}_2)_7-\text{COO}-\text{CH}_2 \\ \text{CH}_3-(\text{CH}_2)_7-\text{CH}=\text{CH}-(\text{CH}_2)_7-\text{COO}-\text{CH} \\ \text{CH}_3-(\text{CH}_2)_7-\text{CH}=\text{CH}-(\text{CH}_2)_7-\text{COO}-\text{CH}_2 \end{array} + 3 \text{ NaOH} = \begin{array}{r} \text{CH}_2-\text{OH} \\ | \\ \text{CH}-\text{OH} + \\ | \\ \text{CH}_2-\text{OH} \end{array}$$
- + 3 CH₃-(CH₂)₇-CH=CH-(CH₂)₇-COONa
 (A karbonsavrészlet oldallánca elfogadható C₁₇H₃₃-formában is.)
 (A gliceridmolekula képlete: 1 pont) 2 pont
 Reakciótípus: (lúgos) hidrolízis (szappanosítás) 1 pont
- b) A cc. kénsavoldatot és cc. salétromsavoldatot használjuk. ✓

- (helyes képletek: 1 pont, helyes rendezés: 1 pont) 2 pont
 Reakciótípus: szubsztitúció (nitrálás nem hiba, de nem elegendő a pontért). 1 pont
- c) A tömény salétromsavoldatot használjuk. 1 pont
 $\text{Cu} + 4 \text{ HNO}_3 = \text{Cu}(\text{NO}_3)_2 + 2 \text{ NO}_2 + 2 \text{ H}_2\text{O}$ 1 pont
 a gáz színe: vörösbarna (barna) ✓
 az oldatcsepp színe: kék (zöld) ✓

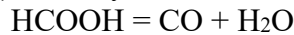
A d_1) és d_2) válaszok felcserélhetők!

d₁) Brómos víz

A brómos víz elszíntelenedik.

d₂) Tömény kénsavoldat

Színtelen (szagtalan) gáz fejlődik.

A ✓-val jelölt bármely 2 helyes válasz megadása 1 pont.

✓

1 pont

✓

✓

1 pont

✓

6. Számítási feladat (9 pont)

a) A NaOH a szén-dioxidot köti meg, ez tehát 20,0 térfogatszázaléka az elegynek. 1 pont

Ha két gázelegy sűrűsége azonos (azonos p , T esetén), akkor a moláris tömegük is azonos: $M(\text{elegy}) = 32,0 \text{ g/mol}$ 1 pont

Pl. 1,00 mol gázelegyben 0,200 mol CO_2 , x mol CO és $(0,800-x)$ mol O_2 van.

A moláris tömegekkel felírható:

$$0,200 \cdot 44,0 \text{ g/mol} + x \cdot 28,0 \text{ g/mol} + (0,800-x) \cdot 32,0 \text{ g/mol} = 32,0 \text{ g/mol}$$

Ebből $x = 0,600$.

A gázelegy térfogatszázalékos összetétele: **20,0% CO_2 , 60,0% CO , 20,0% O_2** 1 pont

b) A lezajlott égési reakció: $2 \text{CO} + \text{O}_2 = 2 \text{CO}_2$ (vagy ennek alkalmazása a számításban) 1 pont

Ha ismét 1 mol gázelegyet veszünk, akkor abban

0,600 mol CO és 0,200 mol O_2 van. Az egyenlet szerint:

0,200 mol O_2 0,400 mol CO -val reagál és 0,400 mol CO_2 keletkezik. 1 pont

A végső gázelegyben:

$$0,200 + 0,400 \text{ mol} = 0,600 \text{ mol } \text{CO}_2$$

$$0,600 - 0,400 \text{ mol} = 0,200 \text{ mol } \text{CO} \text{ lesz.}$$

Összesen: 0,600 mol + 0,200 mol = 0,800 mol elegy keletkezik, ami

20,0%-kal kevesebb, mint a kiindulási gázelegy. Avogadro törvénye alapján ez térfogatszázalékban is ugyanennyi. 1 pont

(Ha az a) feladatot nem tudta megoldani, akkor a b) feladatban megadott adatokkal számolva **5,00%** adódik végeredményként.)

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)

7. Számítási feladat (9 pont)

a) 2,000 dm³, 6,000 mol/dm³-es kénsavoldatban 12,00 mol H_2SO_4 van, ennek tömege: $12,00 \cdot 98,08 \text{ g/mol} = 1177 \text{ g}$. 1 pont

A tömény kénsavoldatból kell: $1177 \text{ g} : 0,98 = 1201 \text{ g}$, amelynek

$$\text{térfogata: } 1201 \text{ g} : 1,840 \text{ g/cm}^3 = \mathbf{652,7 \text{ cm}^3}$$

b) 2,000 dm³ oldat tömege: $2000 \text{ cm}^3 \cdot 1,337 \text{ g/cm}^3 = 2674 \text{ g}$. 1 pont

$$2674 \text{ g} - 1201 \text{ g} = 1473 \text{ g}$$

$1473 \text{ g} : 0,9970 \text{ g/cm}^3 = \mathbf{1477 \text{ cm}^3}$ desztillált vizet kell hozzákeverni. 1 pont

c) 500 cm³ oldat tömege: $500 \text{ cm}^3 \cdot 1,337 \text{ g/cm}^3 = 668,5 \text{ g}$.

Benne van: $0,500 \text{ dm}^3 \cdot 6,000 \text{ mol/dm}^3 = 3,000 \text{ mol}$ kénsav, amelynek tömege:

$$3,000 \text{ mol} \cdot 98,08 \text{ g/mol} = 294,2 \text{ g}$$

Ha x g kén-trioxidot adunk hozzá, akkor annak $\frac{x}{80,07}$ mol az anyagmennyisége. 1 pont

A $\text{SO}_3 + \text{H}_2\text{O} = \text{H}_2\text{SO}_4$ egyenlet szerint $\frac{x}{80,07}$ mol kénsav keletkezik,

$$\text{amelynek tömege } \frac{98,08x}{80,07} = 1,225x \text{ gramm.}$$

1 pont

Az oldat tömege eközben csak x grammal nő: $(668,5 + x)$ gramm lesz. **1 pont**

A végső oldatra felírható:

$$\frac{294,2 + 1,225x}{668,5 + x} = 0,9800 \quad \text{1 pont}$$

Ebből: $x = 1473$, vagyis **1473 g** kén-trioxidra van szükség. **1 pont**

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)

8. Kísérletelemző és számítási feladat (14 pont)

*Az ábra forrása: <https://chemed.chem.purdue.edu/demos/moviesheets/graphics/157-hoff.gif>
Utolsó letöltés dátuma: 2024.10.19*

a) **A:** katód   negatív pólus
B: anód   pozitív pólus
1 pont az anód-katód megfelelő helyéért, 1 pont a pólusok megfelelő helyéért **2 pont**

b) **A** elektród: $2 \text{H}_3\text{O}^+ + 2 \text{e}^- = \text{H}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$ (vagy: $2 \text{H}^+ + 2 \text{e}^- = \text{H}_2$) **1 pont**

B elektród: $3 \text{H}_2\text{O} = \frac{1}{2} \text{O}_2 + 2 \text{H}_3\text{O}^+ + 2 \text{e}^-$ (vagy: $\text{H}_2\text{O} = \frac{1}{2} \text{O}_2 + 2 \text{H}^+ + 2 \text{e}^-$) **1 pont**

c) Folyadékszint: emelkedik. **1 pont**

Az **A** elektród környezetében: nő

A **B** elektród környezetében: csökken *csak együtt:* **1 pont**

d) $20,0 \text{ cm}^3$ hidrogéngáz anyagmennyisége: **1 pont**
 $0,0200 \text{ dm}^3 / 24,5 \text{ (dm}^3/\text{mol)} = 8,163 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$

Ehhez kétszeres mennyiségű elektron kell: $1,633 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$, amelynek töltése:

$$Q = 1,633 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot 96\,500 \text{ C/mol} = 157,6 \text{ C} \quad \text{1 pont}$$

$$t = Q/I = 157,6 \text{ C} : 0,1 \text{ A} = 1576 \text{ s} = \mathbf{26,3 \text{ min}} \quad \text{1 pont}$$

e) 250 cm^3 kénsavoldat tömege: $250 \text{ cm}^3 \cdot 1,02 \text{ g/cm}^3 = 255 \text{ g}$.
Ebben van: $255 \text{ g} \cdot 0,03 = 7,65 \text{ g}$ kénsav **1 pont**

Ha $x \text{ g}$ vizet bontunk el, és végül $3,50$ tömegszázalékos lesz, akkor felírható:

$$\frac{7,65 \text{ g}}{255 \text{ g} - x} = 0,0350 \quad \text{1 pont}$$

Ebből $x = 36,43 \text{ g}$ **1 pont**

A *d)* részben fejlődő $8,163 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$ H_2 ugyanennyi vízből keletkezett, tehát:

$$8,163 \cdot 10^{-4} \text{ mol} \cdot 18 \text{ g/mol} = 0,0147 \text{ g víz bomlott el egyetlen alkalommal.} \quad \text{1 pont}$$

$36,43 \text{ g} : 0,0147 = 2478$, tehát **hozzávetőlegesen 2480-szor** ismételhető

meg a kísérlet. **1 pont**

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)

9. Számítási feladat (12 pont)

a) Ha a karbonsav R-COOH , akkor a kalciumsója $(\text{R-COO})_2\text{Ca}$,
(vagy $\text{C}_n\text{H}_{2n}\text{O}_2$, akkor a kalciumsója $\text{C}_{2n}\text{H}_{4n-2}\text{O}_4\text{Ca}$) **1 pont**

$$5,00 \text{ g sav anyagmennyisége } \frac{5,00}{M(\text{sav})} \text{ mol (vagy: } \frac{5,00}{14n+32} \text{ mol)}$$

$$5,93 \text{ g só anyagmennyisége } \frac{5,93}{2M(\text{sav})-2+40} \text{ mol (vagy: } \frac{5,93}{28n+102} \text{ mol)} \quad \text{1 pont}$$

2 mol savból 1 mol só keletkezik, ezért:

$$\frac{5,00}{M(\text{sav})} = 2 \cdot \frac{5,93}{2M(\text{sav})-2+40} \text{ (vagy: } \frac{5,00}{14n+32} = 2 \cdot \frac{5,93}{28n+102}) \quad \text{1 pont}$$

Ebből $M(\text{sav}) = \mathbf{102 \text{ g/mol}}$ **1 pont**

A sav szénatomszáma a $\text{C}_n\text{H}_{2n}\text{O}_2$ képlet alapján:

$$14n + 32 = 102; n = 5 \quad \text{1 pont}$$

A képlet tehát $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{O}_2$ (vagy $\text{C}_4\text{H}_9\text{-COOH}$)

A kiralitás miatt egyetlen konstitúció jöhet számításba:

1 pont

Szabályos neve: **2-metilbutánsav**

1 pont

b) $\text{pH} = 3,26 \rightarrow [\text{H}^+] = 5,50 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3$

1 pont

$$[\text{anion}] = [\text{H}^+] = 5,50 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3$$

$$[\text{savmolekula}] = c - 5,50 \cdot 10^{-4} \text{ mol/dm}^3$$

1 pont

$$K_s = \frac{(5,50 \cdot 10^{-4})^2}{c - 5,50 \cdot 10^{-4}} = 1,58 \cdot 10^{-5}$$

1 pont

$$c = 1,966 \cdot 10^{-2} \text{ (mol/dm}^3\text{)}$$

1 pont

A hígítás előtti koncentráció: $25 \cdot 1,966 \cdot 10^{-2} = 0,4915 \text{ mol/dm}^3$.

A tömegkoncentráció: $0,4915 \text{ mol/dm}^3 \cdot 102 \text{ g/mol} = \mathbf{50,1 \text{ g/dm}^3}$.

1 pont

(Minden más helyes levezetés maximális pontszámot ér!)

Adatpontosságok:

2. Esettanulmány, h) rész: 3 értékes jegy pontossággal megadott végeredmény
4. Elemző és számítási feladat, a) és b) rész: 3 értékes jegy pontossággal megadott végeredmények
6. Számítási feladat: 3 értékes jegy pontossággal megadott végeredmények
7. Számítási feladat: 4 értékes jegy pontossággal megadott végeredmények
8. Kísérletelemző és számítási feladat, d) rész: 3 értékes jegy pontossággal megadott végeredmény
9. Számítási feladat: 3 értékes jegy pontossággal megadott végeredmények